

Pamokos planavimas. Pamokos pradžia.

Veiksmingo mokymosi klasėje tyrimų išvadose vis dažniau atkreipiamas dėmesys į tai, kad planuojant pamokas ir jas vertinant pernelyg dažnai susitelkiama į tai, kaip suplanuoti įtraukiančią, įdomią veiklą, kaip paskatinti mokinius joje dalyvauti ir būti tikram, kad nuskambėjus skambučiui mokiniai bus atlikę numatytas užduotis ir liks patenkinti veikla. Galima numanyti, kad tokia praktika klostosi dėl to, kad stengiamės ieškoti būdų, kaip pereiti nuo mokymu (perdavimu) grįstos sąveikos klasėje prie mokymusi grįstos sąveikos. Kartais siekdami suplanuoti veiklą taip, kad mokiniai aktyviai veiktų pamokoje, nepakankamai apgalvojame tikslus. Tokia orientacija į veiklą nėra pakankama geram ir veiksmingam mokymui ir mokymuisi. Iš tikrųjų tik aukšti reikalavimai, keliami intelektinei veiklai, tinkami kognityviniai iššūkiai skatina tikrą susidomėjimą, įsitraukimą, supratimo ir aukštesniojo lygmens mąstymo plėtotę. Tyrėjai nurodo abipusį iššūkio ir veiksmingo atsako ryšį. Kuo didesnę iššūkį kelia tikslai, tuo veiksmingesnis yra teikiamas atsakas ir tuo intensyviau mokomasi. Jei mokymosi tikslai neturi tinkamo iššūkio, atsakas yra neveiksmingas. Atsakas apie tai, ką mokinys gali padaryti neįdėdamas pastangų, neturi prasmės. Tad planavimo atrama turi tapti aiškus supratimas, kokius mokinių gebėjimus ketinama tobulinti pamokoje, kokios apimtys bus tas tobulėjimo „žingsnis“, kokias mokinių pastangas žengti tą „žingsnį“ reikės paremti, ir tik tada numatyti tam tikslui pasiekti reikalingą veiklą ir paramą. Mokymosi sėkmę turėtume vertinti ne tik ir ne tiek pagal per numatytą laiką atliktą veiklą ir jos patrauklumą. Mokymasis pirmiausia siektinas su mokytojo ir mokinių individualiomis ir kolektyvinėmis pastangomis suprasti, ko ir kodėl mokomasi, ką pavyko išmokyti, ką dar reikės patobulinti, kaip veikdami mokomės sėkmingiau, kaip turime keisti mokymosi pamokoje praktiką, kad visi kartu besimokantys pasiektų kuo geresnių rezultatų.

Sėkmingam pamokos planavimui svarbūs keturi aspektai:

- ✓ aiškus ir pagrįstas supratimas, koks yra mokinių pasiekimų lygis pradžioje (ankstesni ir turimi pasiekimai),
- ✓ aiškiai įsivaizduojamas numatomas, norimas pasiekimų lygis mokymosi ciklo pabaigoje (tiksliniai pasiekimai),
- ✓ pažangos žingsnių nuo ciklo pradžios iki pabaigos numatymas (pažanga),
- ✓ mokytojų bendradarbiavimas aptariant planavimo klausimus.

Pamokos pradžioje siekiame kelių tikslų:

1. *paskatinti emocinį įsitraukimą, sužadinti smalsumą.* Tai gali būti netikėtas klausimas, pasirėmimas visuomenės gyvenimo aktualija, demonstravimas ar pan.

2. *aptarti mokymosi mokymosi uždavinius ir įsitikinti, ar mokiniai gerai juos supranta.* Kaip jau minėta, svarbu akcentuoti ne tai, ką veiksime, bet ko mokysimės ir ką pamokos pabaigoje turėtume mokėti, suprasti, kokios patirties būti įgiję. Pagrįsti lūkesčiai – vienas iš svarbiausių dalykų, kuris gali užtikrinti mokymosi pažangą. „Mūsų supratimu, mokinys mokosi tik tada, kai iššūkiai yra vidutinio sunkumo ir kai padedama mokiniui atlikti tai, kas iš pradžių gali atrodyti nepasiekiamą“ (Tomlinson, 2005).

3. *aptarti mokymosi uždavinių sąsajas su prieš tai buvusiu ir po to vykšančiu mokymusi (pateikti mokymosi žemėlapi), išsiaiškinti mokinių patirtį.* Kartais visai pravartu tai daryti grafiškai, pavyzdžiui, pristatyti mokymosi žemėlapi pamokų ciklo pradžioje A1 formato lape ar turėti kompiuteryje ir nuolat prie jo grįžti kiekvienos pamokos pradžioje.

4. *paskatinti mokinius numatyti, kokie galėtų būti jų individualūs pasiekimai pamokos pabaigoje (sėkmės kriterijai).* Tyrimai rodo, kad gebėjimas numatyti aiškiai išreikštą, adekvatų savo mokymosi rezultatą daro stiprų teigiamą poveikį mokinių pasiekimams. Tyrėjai taip pat atkreipia dėmesį, kad silpniau besimokantys mokiniai yra linkę nuvertinti savo galimybes. Tai gali nutikti dėl išmokto bejėgiškumo ar kitų priežasčių. Tad mokytojai turėtų atidžiau stebėti šios mokinių grupės nusimatomus sėkmės kriterijus, paremti jų pastangas drąsiau planuoti iššūkį ir suteikti tinkamą paramą, kad jie būtų pasiekti.

5. *sustiprinti mokinių ryžtą siekti tikslų ir pasitikėjimą savo jėgomis.* Tyrėjai nurodo tokią priklausomybę: kuo aiškesni mokymosi uždaviniai, tuo labiau mokiniai įsitraukia į užduočių atlikimą, kad juos pasiektų, ir tuo stipresnis yra mokinių pasitikėjimas, kad jie gali tai padaryti.

6. *susieti mokymosi uždavinius su realiu gyvenimu, aptarti pamokoje įgysimų žinių, patirties, gebėjimų perkėlimo galimybes į kitus mokymosi ir realaus gyvenimo problemų sprendimo kontekstus.*

Naudota literatūra

Gadsby C. Perfect Assessment for Learning. Independent Thinking Press, 2012.

Hattie J. Visible Learning for Teachers. Maximising Impact on Learning. London, New York: Routledge, Taylor&Francis Group, 2012.